

Αστέριος Κεφαλάς

Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΤΟΥ ΙΔΡΥΤΗ ΜΙΑΣ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

**Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ
ΤΟΥ ΙΔΡΥΤΗ ΜΙΑΣ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ**

ISBN 978-960-9490-45-0

© Εκδόσεις Κέρκυρα Α.Ε. - economia PUBLISHING, 2017

1η έκδοση, Νοέμβριος 2017

Παραγωγή: Εκδόσεις Κέρκυρα Α.Ε. - economia PUBLISHING

Συντονισμός έκδοσης: Έφη Ανδρικοπούλου

Διόρθωση: Γεωργία Μίχα

Καλλιτεχνική επιμέλεια - εξώφυλλο: Μαργαρίτα Χαλκιά

Εξώφυλλο & εικονογράφηση με έργα της ζωγράφου Ειρήνης Κουτρίδου, από το βιβλίο «Οδύσσεια» που εκδόθηκε από τις Εκδόσεις Κέρκυρα (2008), σε ελεύθερη απόδοση του Δημήτρη Χρυσοβιτισιώτη

ΚΕΡΚΥΡΑ
ε κ δ ό σ ε ι ς

Κεντρική διάθεση

Βλαχάβα 6-8, 10551 Αθήνα

Τηλ.: 210 3314714

Fax: 210 3252283

sales@economia.gr

www.economia.gr

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομιχάλη 23, 10680 Αθήνα

Τηλ.: 210 3678800

Fax: 210 3678922

sales@nb.org

www.nb.org

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή σε άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη και των δημιουργών.

Asterios “Stell” Kefalas

Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΟΥ ΙΔΡΥΤΗ ΜΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Στην Οδύσσεια, η ελεύθερη βούληση είναι μια απλή φαντασία. Ακόμη και οι επιλογές που κάνουν οι άνθρωποι καθοδηγούνται από συμβάντα εκτός του ελέγχου τους.

Αθήνα 2017

 eco.
nomia
P U B L I S H I N G

Περιεχόμενα

Πρόλογος	7
Η τελετή	9
Το όνειρο του Ορέστη	13
Πίσω στην πραγματικότητα	35
Η μεγάλη απόφαση	61
Επίλογος	83
Μια εξομολόγηση του συγγραφέα	85
Βιβλιογραφία	89

Πρόλογος

*Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη,
να εύχεσαι να 'ναι μακρύς ο δρόμος,
γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις.*

Κωνσταντίνος Καβάφης

Έπειτα από τουλάχιστον μία δεκαετία πανεπιστημιακών σπουδών σε Ελλάδα, Γερμανία και ΗΠΑ, δίδαξα μάλιστα για τρεις-τέσσερις δεκαετίες στο Πανεπιστήμιο της Τζόρτζια. Από το 1981 μέχρι σήμερα προσφέρω τις υπηρεσίες μου σε ιδρυτές οικογενειακών επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Οι επαφές μου με Έλληνες επιχειρηματίες κατά τη διάρκεια μιας παρουσίας μου στην Ελλάδα μέσω του Ιδρύματος Fulbright μου επέτρεψαν να διαπιστώσω μια σοβαρή ανάγκη: **το θέμα της Διαδοχής**. Ανακάλυψα ότι κάθε συζήτηση με κάποιον επιχειρηματία μετά από μια ομιλία μου κατέληγε στη δήλωση: «Ξέρετε, κύριε καθηγητά, εγώ κατάφερα να κάνω μια σημαντική και εύρωστη επιχείρηση, αλλά τώρα πλησιάζω τα εξήντα μου και δεν ξέρω τι θα απογίνει. Τα παιδιά μου δεν ενδιαφέρονται...» Πράγματι, το θέμα της Διαδοχής είναι δύσκολο. Συνήθως, οι μεν ιδρυτές αναβάλλουν κάθε σκέψη διαδοχής, αναγγέλλοντας «εγώ θα δουλεύω εδώ μέχρι να με πάρουν σηκωτό». Στην καλύτερη περίπτωση, μερικοί θα βάλουν το χέρι τους στους ώμους του παιδιού και θα πουν: «Όλα αυτά εδώ που βλέπεις μια μέρα θα είναι δικά σου, γιε μου...» Το δε παιδί αναρωτιέται: «Ποια άραγε να είναι όλα αυτά και πότε θα είναι αυτή η *μια μέρα*;» Θα πρέπει να ομολογήσω ότι παρ' όλες τις διαμάχες και αμφισβητήσεις της *Οδύσσειας* του Όμηρου και τη δήλωση του συμπατριώτη μου Αριστοτέλη ότι «Ο Όμηρος έχει διδάξει όλους τους άλλους ποιητές την τέχνη της ψεύτικης αφήγησης», βρίσκω την όλη ιστορία μαγευτική. Ευτυχώς, δεν είμαι ούτε ο πρώτος αλλά ούτε και ο τελευταίος που σαγηνεύτηκε από αυτήν. Σήμερα οι φοιτητές του τμήματος Κλασικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Γεωργίας διαβάζουν στον περίγυρο επί δύο εβδομάδες την *Οδύσεια*. Ο ποιητής Κωνσταντίνος Καβάφης κατάφερε να παρουσιάσει τη μακροσκελή αφήγηση μ' έναν καταπληκτικά γλαφυρό τρόπο στο ποίημά του *Ιθάκη*. Πολύ νωρίς στην ακαδημαϊκή μου καριέρα ανέβασα το ποίημα στην ιστοσελίδα όπου αναρτούσα τις περιγραφές των μαθημάτων που δίδασκα. Πολλοί από τους φοιτητές μου, που

κατά τη διάρκεια του μαθήματος δεν είχαν κατανοήσει τη σημασία του ποιήματος, μου ζητούσαν πολλά χρόνια μετά να τους στείλω «εκείνο το ποίημα που έλεγε για το Ταξίδι».

Σιγά-σιγά άρχισα να κατανοώ την τεράστια σημασία της Ιθάκης, όχι ως ενός γεωγραφικού τόπου, αλλά ως μιας «σκέψης» που βασανίζει τον νου. Ο Ορέστης, ο ήρωας της ιστορίας, έρχεται αντιμέτωπος με ένα γεγονός που θα αλλάξει τελείως τον προσανατολισμό του. Επηρεασμένος από τους μεγάλους ευεργέτες που συνάντησε στον Κάτω Κόσμο, αποφασίζει να δημιουργήσει τη δική του «Ιθάκη». Ο δρόμος του Ορέστη για την «Ιθάκη» είναι η επιθυμία μεταβίβασης της επιχείρησής του στους απογόνους και η υστεροφημία του. Συνοδοιπόρος σε αυτή την ιδέα είναι ο συνάδελφός του. Το «καράβι» που θα τους οδηγήσει στον προορισμό τους είναι η απόκτηση γνώσης. Πρώτα όμως πρέπει να κάνει τους συναδέλφους του να ομολογήσουν ότι έχουν άγνοια, και αυτό θα το καταφέρει μέσω της στωικτικής μεθόδου, πείθοντάς τους ότι η παραδοχή της άγνοιας είναι η «μητέρα» της γνώσης.

Η τελετή

*Η πραγματική αξία του πλούτου σου είναι
πόσο θα αξίζεις όταν χάσεις όλο τον πλούτο σου.*

Ο Ορέστης Πάππας ανακηρύχτηκε ο επιχειρηματίας της χρονιάς. Η διοίκηση του Συνδέσμου Επιχειρηματιών αποφάσισε να τον προσκαλέσει να κάνει την πανηγυρική ομιλία στην παραδοσιακή ετήσια συνάντηση των μελών του συνδέσμου. Μετά τις συνηθισμένες προσφωνήσεις και το κόψιμο της πίτας, ο πρόεδρος προσκάλεσε στο βήμα τον Ορέστη και έκανε μια μικρή παρουσίαση της ζωής και των επιτευγμάτων του. Ο Ορέστης με τη σειρά του ευχαρίστησε το συμβούλιο του συνδέσμου για την επιλογή του ως προσώπου της χρονιάς και για την τιμή που του έκαναν να εκφωνήσει τον «πανηγυρικό». Δεν πρόλαβε να αρχίσει τον λόγο του, όταν τον πλημμύρισε κρύος ιδρώτας και ξαφνικά έχασε τις αισθήσεις του και σωριάστηκε στο πάτωμα. Όταν συνήλθε είδε τους γιατρούς και τις νοσοκόμες να σκύβουν πάνω του και με χαμηλές φωνές να ψιθυρίζουν μεταξύ τους. Έκλεισε τα μάτια του και συνέχισε το όνειρό του. Τα διάφορα φάρμακα τον γύρισαν πίσω στα περασμένα χρόνια και αναπόλησε τη ζωή του. Από πού είχε ξεκινήσει και πού είχε φτάσει.

Στο τέλος της δεκαετίας του 1960 ο Ορέστης απολύθηκε από τον στρατό και επέστρεψε στο χωριό. Ήταν γνωστός ως άριστος μαθητής, αθλητής και ένας από τους λίγους νέους και νέες που είχαν την τύχη την εποχή εκείνη να εισαχθούν στο πανεπιστήμιο. Σπούδασε μηχανικός στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο και αμέσως μετά την εκπλήρωση της στρατιωτικής του θητείας διορίστηκε σε μια σημαντική θέση εργασίας. Οι γονείς του ήταν ευτυχισμένοι, όπως και η κοπέλα του. Οι δυο τους παντρεύτηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα, μ' έναν γάμο αντάξιο των προσδοκιών των οικογενειών τους. Λίγο αργότερα ήλθε ο πρώτος γιος, ο Βαγγέλης, ενώ έπειτα από τρία χρόνια απέκτησαν και την κόρη τους, τη Μαρία. Τόσο η οικογενειακή όσο και η επαγγελματική ζωή του Ορέστη κυλούσε ομαλά και ευχάριστα. Ίσως, καλύτερα απ' όσο είχε φανταστεί.

Η ευρύτερη οικογένεια ήταν πολύ δεμένη και αρκετά συχνά ετοίμαζαν μεγάλα φαγοπότια. Σε ένα κυριακάτικο οικογενειακό τραπέζι, ο Ορέστης περήφανος ανακοίνωσε ότι πήρε προαγωγή σε διευθυντική θέση. Όλοι έσπευσαν να τον συγχαρούν και να του χαρίσουν τις καλύτερες ευχές τους. Η γυναίκα του, η Κατερίνα, φαινόταν προβληματισμένη, καθώς η νέα θέση ήταν στην πόλη

και αυτό σήμαινε ότι η οικογένεια θα έπρεπε να μετακομίσει. Η καθημερινότητα θα άλλαζε, οι ευκολίες της μικρής κοινωνίας του χωριού θα χάνονταν και ο ρόλος της ευρύτερης οικογένειας θα περιοριζόταν. Ζύγιζε τα υπέρ και τα κατά, γνωρίζοντας ότι αυτή η θέση θα αποτελούσε ευκαιρία ζωής για τον σύζυγο της, αλλά και την ίδια. Αναλογιζόμενη όμως όλες τις στιγμές στο χωριό, βούρκωνε στη σκέψη ότι όλα αυτά θα αποτελούσαν πλέον παρελθόν.

Όλοι οι συγγενείς και οι φίλοι βοήθησαν το ζευγάρι στη μετακόμιση. Γεμάτοι χαρά και περηφάνια για το κατόρθωμα του Ορέστη, ξεκίνησαν πλέον τη νέα τους ζωή. Η προσαρμογή δεν ήταν εύκολη, αλλά δεν άργησε να έρθει. Όπως τα περισσότερα πράγματα στη ζωή, χρειάστηκε τον χρόνο της. Οι δύο νέοι ανταποκρίθηκαν επιτυχώς στις νέες συνθήκες. Ο Ορέστης γνωρίστηκε με τους συναδέλφους και σύναψε φιλικές σχέσεις μαζί τους. Το ίδιο και η Κατερίνα με τις γυναίκες των συναδέλφων και τις γειτόνισσες. Απέκτησαν νέες συνήθειες και εντάχθηκαν στην καθημερινότητα της πόλης. Η Κατερίνα πήρε και το δίπλωμα του αυτοκινήτου, πράγμα που βοήθησε στην ανεξαρτητοποίησή της.

Ύστερα από μερικά χρόνια αποφάσισαν να κάνουν τις διακοπές τους στο χωριό. Ο γιος τους, ο Βαγγέλης, είχε κλείσει τα δέκα του χρόνια και η μικρή Μαρία μόλις είχε τελειώσει την πρώτη δημοτικού. Οι παππούδες βομβάρδιζαν το ζευγάρι και τα εγγόνια με διάφορες ερωτήσεις για τη ζωή στην πόλη και ιδιαίτερα για τη δουλειά του Ορέστη. Όλοι ήταν χαρούμενοι. Ένα βράδυ ενώ διασκεδάζαν σε μια ταβέρνα, πλησίασε τον Ορέστη ένας ξάδελφος και συμμαθητής του από το γυμνάσιο, που έλειπε χρόνια στη Γερμανία, και του ζήτησε να συναντηθούν με σκοπό να συζητήσουν μια σοβαρή πρόταση. Συμφωνήσαν να βρεθούν την άλλη μέρα.

Είχαν να ιδωθούν χρόνια ολόκληρα. Αφού ανέσυραν αναμνήσεις από τα μαθητικά χρόνια και αναπόλησαν την παιδική τους ηλικία, ο φίλος του Ορέστη, ο Δημήτρης, πήρε το θάρρος να του μιλήσει για την ιδέα του – μια ιδέα που σκεφτόταν καιρό και δεν ήταν άλλη από τη δημιουργία μιας επιχείρησης. Ο Δημήτρης είχε δουλέψει για χρόνια στη Γερμανία με την ιδιότητα του μηχανικού. Είχε αποκτήσει σημαντική εμπειρία και χρήματα, και πλέον σκοπός του ήταν η επιστροφή στην πατρίδα του και η αναζήτηση ενός αξιόπιστου συνεργάτη.

Ακολούθησαν αρκετές σκέψεις και ώρες συζητήσεων, μέχρι που τελικά αποφάσισαν να συνεργαστούν κάνοντας την ιδέα του Δημήτρη πραγματικότητα. Η κινητοποίησή τους ήταν άμεση. Ο Δημήτρης επικοινωνήσε με τον εργοδότη του στη Γερμανία προκειμένου να καταφέρει μια συμφωνία αδειοδότησης της τεχνολογίας και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών. Στη συνέχεια προγραμματίστηκε επίσκεψη του Ορέστη στο εργοστάσιο για να γνωρίσει και ο ίδιος τις συνθήκες, αλλά κυρίως τους Γερμανούς εταίρους.

Ο Ορέστης έμεινε έκπληκτος με την πειθαρχία των εργαζομένων στο εργοστάσιο. Όλα ήταν πεντακάθαρα. Οι μηχανές γυάλιζαν και στο πάτωμα δεν έβρισκες ούτε ένα χαρτί ή αποτσίγαρο. Μεγάλη διαφορά από το εργοστάσιο στην Ελλάδα όπου έκανε την πρακτική του εξάσκηση ή από αυτά που είχε επισκεφτεί τα τελευταία χρόνια ως κρατικός υπάλληλος. Ο Ορέστης ήταν έξυπνος άνθρωπος, καλά εκπαιδευμένος στην επιστήμη του, και δεν αντιμετώπισε καμία δυσκολία στην κατανόηση της τεχνολογίας που του παρουσίασε ο Δημήτρης. Του άρεσε πολύ το προϊόν, αλλά πιο πολύ ο τρόπος παραγωγής και διαχείρισης που χρησιμοποιούσαν οι Γερμανοί. Ακολούθησε περιοδεία από τους ιδιοκτήτες και αρκετά ραντεβού σε επαγγελματικό και φιλικό κλίμα. Τελικά, η συμφωνία για συνεργασία των δύο φίλων με τη γερμανική εταιρεία επετεύχθη.

Τα επόμενα δέκα περίπου χρόνια οι δύο φίλοι δούλεψαν σκληρά για να δημιουργήσουν την επιχείρησή τους. Η ζωή τους ήταν γεμάτη από ένα μείγμα ενθουσιασμού, χαράς, επιτυχιών και απογοητεύσεων. Κατά κύριο λόγο ήταν ικανοποιημένοι με την πρόοδο της επιχείρησης. Ο Ορέστης, που ήταν από τη φύση του περισσότερο εξωστρεφής, ήταν ο κύριος αντιπρόσωπος της επιχείρησης προς τα έξω: στους πελάτες, το κράτος και την κοινωνία γενικότερα. Εκείνος ήταν ο Διευθύνων Σύμβουλος (CEO) και ο Δημήτρης είχε αναλάβει ως ο Διαχειριστής των Λειτουργιών (COO).

Όταν ο Ορέστης ανακηρύχτηκε ο επιχειρηματίας της χρονιάς, ο συντάιρός του αισθάνθηκε την ίδια χαρά και περηφάνια, καθώς αυτή η επιτυχία ήταν κοινό απόκτημα και των δύο. Βλέποντας τον Ορέστη να σωριάζεται, τaráχτηκε και έσπευσε να βοηθήσει. Αμέσως, ο Ορέστης οδηγήθηκε στο νοσοκομείο, όπου και παρέμεινε για τις επόμενες εβδομάδες. Η πρόγνωση για το επεισόδιο ήταν θετική και οι γιατροί αισιόδοξοι. Συστήθηκε αποχή από την εργασία για τουλάχιστον πέντε μήνες, μέχρι να επανέλθει η ομαλότητα στην υγεία του.

«Μόλις τελείωσα το βιβλίο του καθηγητή Αστ. Κεφαλά Η Οδύσσεια του Ιδρυτή μιας Οικογενειακής Επιχείρησης, είπα στη γυναίκα μου: Ε, αυτό το βιβλίο περιγράφει τη δική μου ζωή...»

Κώστας Παλατιανός
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Παλαπλάστ Α.Ε.
Θεσσαλονίκη

«Αυτό, κύριε καθηγητά, θα γίνει μπεστ σέλερ...»

Στέλιος Βλάχος
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Μονωτική Α.Ε.
Καρδίτσα-Αθήνα

«Θα πρέπει να ομολογήσω, κύριε καθηγητά, ότι ποτέ δεν ήλθε στο μυαλό μου η λέξη ΥΣΤΕΡΟ-ΦΗΜΙΑ, αλλά αφού εγώ και η γυναίκα μου διαβάσαμε το βιβλίο σας. Η Οδύσσεια του Ιδρυτή μιας Οικογενειακής Επιχείρησης μας έχει γίνει μια καλή συνήθεια και αρχίσαμε να σκεπτόμαστε τη δική μας υστεροφημία»

Νικόλαος Μ. Γεωργιάδης
Κτηνίατρος-Νομικός
Διευθυντής της ομώνυμης επιχείρησης
εμπορίας προϊόντων για μικρά ζώα

«Καλή δουλειά! Ελπίζω να βοηθήσει πολλούς από εμάς να αρχίσουν να σκέπτονται σοβαρά για την υστεροφημία τους. Τι άραγε θα λέει ο κόσμος μετά από την αποχώρησή μας;»

Χρήστος Αθανασάς
Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Amrop Executive Search
Αθήνα

ΚΕΡΚΥΡΑ
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

eco
nomia
PUBLISHING